

sacramentorum, qui veram habeant potestatem ministerialem ad remittenda peccata et conferendam gratiam, ad efficiendam transubstantiationem per ipsas sacramentales actiones, quatenus *utuntur sua potestate ministeriali*, et agunt tamquam ministri h. e. non suo nomine sed nomine auctoris principalis (th. XV.). Ex enuntiatis principiis haec consequuntur.

1º. Spectata *natura sacramentorum* secundum praesentem institutionem, potest esse tota illa actio sensibilis *materialiter* eadem, quin sit sacramentalis. Quamvis enim illa actio sit instituta in sacramentum si peragatur *ministerialiter*; inde tamen non fit, ut non possit peragi alio modo; si scilicet minister non velit agere tamquam minister, sed vel agat non actu humano h. e. *non voluntate deliberata libera*, vel nolit esse *minister actus ex sua vel aliorum sententia religiosi*, sed velit ponere actionem mere *materialiter* ad iocum vel ad illusionem et ad simulationem sacramenti etc. Tum vero non erit moraliter actio Christi nec sacramentum; neque enim illa res et verba sunt instituta in sacramentum *absolute*, quoties ponuntur quomodocumque, sed solum quatenus ponuntur *ministerialiter*. Ergo sine dubio requiritur, ut minister velit agere tamquam minister. Haec autem voluntas est et dicitur *intentio*. Ergo ipsa sacramentorum natura talis est, ut sine aliqua *intentione ministerii* in ministro sacramenta confici non possint. « Ea quae in sacramentis aguntur, possunt diversimode agi; sicut ablutione aquae quae fit in baptismo, potest ordinari et ad munditiam corporalem et ad sanitatem corporalem et ad ludum et ad multa alia huiusmodi, et ideo oportet quod determinetur ad unum, id est ad sacramentalem effectum per intentionem abluentis, et haec intentio exprimitur per verba quae in sacramentis dicuntur, puta cum dicit: ego te baptizo (debet ergo saltem in confuso haberi intentio, quam exprimunt verba)... Requiritur ministri *intentio*, qua se subiiciat principali agenti, ut scilicet intendat facere quod facit Christus et Ecclesia » s. Thom. 3. q. 64. a. 8. O et ad 1. cf. 4. dist. 7. q. 1. a. 2. sol. 1. Eadem est demonstratio apud s. Bonaventuram. « Ad hoc quod sit sacramentum,

necessere est, quod forma et elementum *ad unum ordinentur*. Hoc autem non est ex se, cum forma et elementum indifferenter sint ad multa. Ideo supervenit institutio Christi, qui formam et elementum ordinavit ad aliquem effectum determinatum. Sed tamen institutio etsi verba ordinavit ad unum, *non tamen arctavit*, quia ad alios usus possunt sumi et sumuntur; et ideo ad hoc *quod ordinentur*, necessarium est *intervenire intentionem ministri*, qua intendit illo actu et verbo talem effectum dare, vel saltem quod facit Ecclesia facere, vel saltem quod Christus instituit, dispensare » s. Bonav. 4. dist. 6. q. 1. a. 2. quaest. 1. Vide de Lugo disp. VIII. sect. 2. n. 28. 35.

2º. Eadem necessitas intentionis consequitur *ex natura potestatis ministerialis*, ut a Christo instituta est; quod quidem argumentum a praecedenti differt non re sed solum forma et modo considerandi. Absolute loquendo potuit Christus sacramenta instituere uno vel altero ex his duobus modis, vel ita ut res ipsae essent impositae et determinatae ad esse sacramentale, *quocumque modo fierent*; vel ita, ut Christus constitueret in hominibus *veram potestatem ministerialem* efficiendi sacramentales actiones et per has remittendi peccata et sanctificandi suscipientes sacramenta. Potuit itaque absolute loquendo in sacramentum institui signum ipsum *materialiter* spectatum, scilicet res illa sensibilis per se considerata, abstrahendo a modo quo ponatur. Tum sane non aliud esset munus ministeriale hominibus communicatum quam mere *materialiter ponendi illa signa*; et quoties ponerentur, toties existeret sacramentum, nec ulla esset necessaria intentio; vel si signum deberet tamen esse actus humanus (deliberatus), certe non alia voluntas requireretur, quam voluntas ponendi quocumque modo illam actionem sensibilem. Sic ex parte porrigenis sacramentum permanens ss. Eucharistiae nullus alias actus est necessarius quam materialis porrectio; quae si fiat, nullo defectu intentionis vel intentione contraria potest impediri, quominus sacramentum percipiatur, quia porrigena nullam habet potestatem ad hoc esse sacramentale obiectivum, ut sit vel non sit.

At certo constat, sacramenta nostra non hoc sed altero modo paulo ante commemorato esse instituta. Instituit Christus Apostolos et eorum successores suos legatos tradens eis potestatem ministerii et mandatum, ut ipsi *hac potestate utentes* nomine et auctoritate Christi per determinatas actiones abluant peccata; remittant peccata; faciant in eius commemorationem, quod ipse fecit in ultima coena convertendo panem et vinum in corpus et sanguinem suum in statu cibi et potus et in statu victimae; orent super infirmum ungentes eum oleo in nomine Domini ad salvationem, alleviationem, et remissionem peccatorum. « Data est mihi omnis potestas... euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos » etc. Math. XXVIII. 18. 19. (cf. « baptizare et ablue (1) peccata tua; aspersi corda a conscientia mala, et abluti corpus aqua munda; baptismus non carnis depositio sordium, sed conscientiae bonae interrogatio in Deum » Act. XXII. 16; Heb. X. 22; 1. Pet. III. 21). « Sicut misit me Pater, et ego mitto vos... accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt » Io XX. 21-23. « Hoc facite in meam commemorationem » Luc. XXII. 19; 1. Cor. XI. 24. 25. « Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini: et oratio fidei salvabit infirmum » Iac. V. 14. 15.

Iam vero ex demonstrata institutione *verae potestatis* in ministris ad *ministerialiter* absolvendum et sanctificandum suscipientes sacramentum consequitur necessitas intentionis *utendi hac potestate* in positione actuum, qui sacramentales non sunt, nisi quatenus procedunt a potestate divinitus communicata. Consequentia est fere per se evidens. Profecto enim si quis habet potestatem perpetuam et velut habitualis tamquam legatus Dei edendi actus aliquos, qui ex sese sunt mere naturales et possunt fieri per facultates mere naturales hominis, sed solum quatenus eduntur per talem potestatem a legato Dei sunt supernaturalis ordinis et efficaces supernaturalium effectum, ad

(1) βαπτισαι και απλουσαι baptizare et ablue, fac ut baptizaris et abluantur peccata tua.

quos nullam ex se habent proportionem naturalem; tali inquam gaudens potestate, potest nolle uti hac potestate et illos actus materialiter eosdem edere suo tantum nomine et, si ita dicere lubet, proprio marte; tum vero erunt actus naturales, non institutionis divinae, nec efficaces effectum supernaturalium. Potest vicissim velle uti potestate sibi communicata et eos actus velle ponere tamquam Dei minister; et tum erunt actus supernaturales, institutionis divinae, efficaces effectum supernaturalium. Utroque modo posse fieri illos actus est manifestum, quia ex una parte homo ille habet facultatem naturalem ad eos actus *materialiter* ponendos, et quia ex altera parte potestate ministeriali sibi velut inherente et habituali potest suo iudicio et pro suo arbitrio uti. Ita si cui Deus daret potestatem habitualis pro hominis iudicio et arbitrio adhibendam, ut verbis e. g. olim a Christo adhibitis: « tibi dico surge », posset mortuos excitare; is profecto posset illa verba *materialiter* eadem dicere facultate sua mere naturali et nolens uti potestate miraculorum sibi communicata. Ut ergo essent verba supernaturalis ordinis et efficaciae miraculosae, requireretur voluntas *utendi potestate ministeriali* ad patranda miracula. Ergo eodem modo in potestate ministeriali ad absolvendos et sanctificandos homines per sacramenta, quae ministris communicata est velut habitualis et ipsorum arbitrio usurpanda, requiritur voluntas seu intentio aliqua *utendi* hac potestate, nec sufficit sola voluntas et effectio *actionis mere materialiter spectatae*, ut haec sit sacramentalis.

Eodem fere modo res etiam se habet in exercitio potestatis civilis. Sic qui habet potestatem non solum annuntiandi legem vel iudiciale sententiam principis, sed vere potestatem delegatam ferendi legem et iudicialiter dicendi sententiam, solum materialiter pronuntiando legem aut sententiam sive ad illusionem sive ad simulationem, dum interim in animo statuit, ut lex vel sententia non sit; revera non fert legem aut sententiam in se et obiective *validam vi illius materialis pronuntiationis*. Nam aliud est, quod talis lex vel sententia potest aliunde forte valorem acquirere; huiusmodi enim actibus forensibus, qui pertinent

solum ad ordinem publicum externum, potest valorem addere bonum commune postulans, ut supposita forma legitima externa vim habeant. Hoc autem longe diversum est in actibus sacramentalibus efficacibus ex virtute divina, qui non aliunde possunt valorem trahere quam ex potestate divinitus delegata; hac igitur si minister uti nolit, actus erit et manebit mere naturalis et non sacramentalis. Ex hac ratione ipsum Concilium Tridentinum deduxit necessitatem intentionis in ministro ad valorem sacramenti. « Absolutio sacerdotis... non est solum nudum ministerium vel annuntiandi evangelium vel declarandi remissa esse peccata, sed *ad instar actus iudicialis, quo ab ipso velut a iudice sententia pronuntiatur; atque ideo non debet poenitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, ut etiamsi nulla illi adsit contritio, aut sacerdoti animus serio agendi et vere absolvendi desit,* putet tamen se propter suam solam fidem vere et coram Deo esse absolutum » sess. XIV. cap. 6. Vide omnino Suarez disp. XIII. sect. 2. (§. « Fundamentum huius sententiae »).

3º. Hanc voluntatis *ministerialis* seu intentionis necessitatem ad valorem sacramenti implicitam in ipsa natura sacramentorum et ministerialis potestatis, ut a Christo instituta sunt, authenticum magisterium explicuit et diserte declaravit. In Constitutione Martini V. edita in Concilio Constantiensi art. 22. (interrogat. pro suspectis de haeresi); in Const. Eugenii IV. pro Arm. in Cone. Florent.; in Concilio Trid. sess. VII. P. I. can. 11; P. II. can. 4; in censura proposit. 28. inter damnatas ab Alexandre VIII. 7. Dec. 1690. praeter materiam et formam tamquam *tertium aliquid ab adhibitione materiae et formae distinctum* postulatur ad confectionem sacramenti « *intentio ministri saltem facienda, quod facit Ecclesia* ». Haec in professione fidei ab Innocentio III. Waldensibus praescripta dicitur « *fidelis intentio* »: « *ad officium (consecrandi Eucharistiam) tria sunt, ut credimus, necessaria; scilicet certa persona id est presbyter ab Episcopo, ut praediximus, ad illud proprie officium constitutus, et illa solemnia verba, quae a sanctis Patribus* ».

in canone sunt expressa, et *fidelis intentio proferentis* » (Bullar. T. III. P. I. p. 142.).

Diu ante disertas definitiones Conciliorum adversus Novatores eadem traditae doctrinae explicatio erat in communione consensione scholarum; inde enim a XII. saeculo ipsi duces scholarum, quos ceteri sequuntur, consentiebant, ad valorem sacramentorum praeter materiam et formam necessariam esse « *intentionem celebrandi sacramentum* » (Hugo Victorinus Sent. tract. V. c. 9; Lombardus 4. dist. 6.) et formula fere omnibus scholasticis communi: « *intentionem facienda quod facit Ecclesia* » (Altisiodorensis l. IV. q. 7; Albertus M. 4. d. 6. a. 11; s. Thomas 3. q. 64. a. 8. ad 1; s. Bonaventura 4. d. 6. q. 1. a. 2. quaest. 2; Petrus de Tarantasia seu Innocentius V. 4. d. 6. q. 1. a. 2; auctor Compendii theologiae veritatis l. 6. c. 9; Richardus de Mediavilla 4. d. 6; Scotus 4. d. 6. q. 5.). Ex schola transit haec formula exprimendi intentionem necessariam ad sacramentorum administrationem in documenta authentica et definitiones Ecclesiae paulo ante commemoratas. Unde non potest dubitari, quin eodem sensu a Conciliis et Pontificibus sit adhibita, quem communis consensu in scholis habebat. Si ergo possimus demonstrare, quo sensu in scholis intellecta fuerit *intentio facienda quod facit Ecclesia*, hoc ipso etiam demonstrabitur, *qualis sit intentio* velut necessaria ad valorem sacramenti requisita in documentis Conciliorum et Pontificum. Inquiramus ergo sensum genuinum illius formulae penes scholae magistros, ex quo evidens erit necessitas *intentionis distinctae a voluntate solum materialiter ponendi actum externum materiae ac formae*.

4º. Iam vero certum videtur, vetustos illos scholasticos per intentionem *facienda quod facit Ecclesia*, non intellexisse voluntatem mere materialiter ponendi actionem, quae voluntas inseparabilis est a libera positione actionis, et potest esse coniuncta cum formaliter et explicita voluntate eam non ponendi *per modum ministerii*, nec tamquam ritum sua aut aliorum opinione religiosum, ut aliqui paucissimi inde a saeculo XVI, plures post Hyacinthum Serry et eius nepotem fidemque discipulum Renatum Drouin interpretari voluerunt.

Scholastici enim constanter distinguunt intentionem duplarem, unam directam ad obiectum aliquod speciale e. g. ad effectum sanctificationis, quam dicunt « *intentionem specialem* », et concedunt non esse necessariam; huic opponunt « *intentionem generalem vel intentionem in confuso faciendi* quod facit Ecclesia », quam saltem (si scilicet melior specialis desit) aiunt esse necessariam (1). Atqui talis intentione generatim vel in confuso faciendi quod facit Ecclesia, opposita intentioni speciali evidenter est *formalis intentionis* faciendi per modum ministerii, quod facit Ecclesia, quidquid illud sit, et absque speciali determinatione. Hac intentione, ut explicat s. Thomas, « minister se subiicit principali agenti ». Nullatenus vero potest intelligi in huiusmodi contextibus voluntas faciendi solum materialiter actionem externam; talis enim voluntas non est intentione generalis et in confuso opposita intentioni speciali; sed habet obiectum maxime speciale actum scilicet materialem singularem et determinatum. Quando ergo doctrina haec de necessitate intentionis faciendi quod facit Ecclesia, in authenticis declarationibus approbata est, profecto eodem sensu intentionis formalis generatim et in confuso faciendi quod facit Ecclesia facit, intellecta est, non autem in sensu voluntatis mere

(1) « Si aliquis uteretur forma debita verborum et haberet intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ut sumatur verbum confuse; i.e. si intendit facere quod consuevit Ecclesia, baptismus esset » Altisiodorensis l. c. « Exprimitur generalis intentionis in verbo baptizandi, et illa expressio sufficit ad intentionem Ecclesiae, scilicet ad faciendum quod facit Ecclesia, licet non credat hoc aliquid valere » Albertus M. l. c. « Sufficit intentionis generalis faciendi quod facit Ecclesia, verbis expressa, nec requiritur specialis » Petrus de Tarantasia l. c. « Necessarium est intervenire intentionem ministri, qua intendit illo actu et verbo talem effectum dare (specialis intentionis), vel saltem quod facit Ecclesia facere (generalis), vel saltem quod Christus instituit dispensare » s. Bonaventura l. c. « Intentio vel specialis vel generalis: specialis autem intentio est, ut iste baptizandus mundetur, generalis autem est facere illud, quod facit Ecclesia » Compendium theol. verit. « Intentio finis ultimi (gratiae) nullo modo requiritur... requiritur tamen intentio respectu finis proximi (ut baptizatus fiat christianus), et hoc vel in particulari vel in generali; in particulari, ut si intendat istum intrare legem christianorum servandam; in generali, si intendit facere circa istum, quod christianii solent facere circa suos » Scotus l. c.

materialiter ponendi actionem. Id quod etiam clarum est ex documentis ipsis authenticis, ubi *observatio totius ritus et formae Ecclesiae*, atque *intentio faciendi quod facit Ecclesia*, semper distinguunt tamquam duo requisita ad valorem sacramenti *invicem separabilia*, cum tamen *observatio totius ritus et formae Ecclesiae* ab intentione materialiter ponendi illum ritum separari nequeat, nisi forte ab amentibus et dormientibus, de quorum actibus et actuum valore Ecclesia non potuit esse sollicita. Sed de hac re paulo post.

Porro ex hac ipsa declaratione, sufficere intentionem generalis et in confuso faciendi quod facit Ecclesia, etiam appareat, quomodo intentio illa sit vere ministerialis et minister agat nomine Christi. Voluntas seu intentio formaliter sese exhibendi ministrum pro Christo non requiritur explicita; continetur tamen implicita in voluntate sese exhibendi ministrum Ecclesiae. Haec ipsa voluntas non necessario requiritur specialis, puta ut quis velit agere ministrum Ecclesiae Dei verae, ut velit conferre ritum efficacem aliquius sanctitatis vel boni spiritualis, vel saltem ritum formaliter et ex sua etiam fide sacram. Talem specialem intentionem non esse necessariam ad valorem sacramentorum, patet non solum ex eo, quod intentio postulatur tantummodo generalis et in confuso, sed multo adhuc evidentius ex eo, quod Ecclesia ipsa, dum docet necessitatem intentionis, simul declarat, sufficientem intentionem haberi posse etiam ab homine infideli, qui ergo nec Ecclesiam nec sacramentum nec effectum aliquem sacramenti credit. « Etiam paganus et haereticus baptizare potest, dummodo formam (in significatione totius ritus divinitus instituti, ut forma sacramenti dicitur a sanctis Patribus) servet Ecclesiae, et facere intendat quod facit Ecclesia » Eugenius IV. Instruct. pro Armen. Sufficit igitur in confuso et generatim concepta voluntas faciendi, quod Ecclesia sive christiani huiusmodi ritu facere consueverunt.

Unde intelliges nullius esse frugis argumentum, quo nonnulli cum Drouinio ex valore baptismi ab infidelibus et haereticis collati probare contendunt, non aliam posse requiri intentionem, quam actus externi mere materialiter

spectati. Licet enim e. g. baptizans nec Christum nec sanctitatem aut efficaciam sacramenti nec veritatem Ecclesiae et religionis christiana credat, dummodo sciat eum ritum credi et usurpari *a christianis ut sacrum*, potest habere, et si a christiano rogatus baptizet, ordinarie habebit intentionem faciendi ritum *non sua quidem sed ex christianorum opinione sacrum*; qua intentione supposita (sive actuali sive virtuali, sive reflexa sive exercita) iam non suo nomine agit, sed se exhibet *ministrum Ecclesiae*, ac proinde *implicite ministrum Christi* principalis agentis. Ordinarie inquam talem intentionem habebit, adeo ut Nicolaus I. in responsione ad Bulgaros c. 104, nisi baptizans Iudeus infidelis externe contrarium manifestaverit, eam potuerit supponere; et generatim, ubi dubium incideret de valore sacramentorum, non de occulta intentione sed de servata manifesta materia et forma quaeri soleret.

Scholion 1. Facile constat ex generalibus principiis de actibus humanis, sufficere intentionem virtualem, h. e. intentionem quae fuit actualis antecedenter ad ipsam executionem operis ita, ut *ex vi illius habitae intentionis operatio ipsa procedat*, atque adeo intentio virtute adhuc permaneat per suum influxum in executionem, licet in ipsa executione mens actualiter cogitationibus forte plane aliis sit occupata. *Actualis intentio*, quando quis in executione ipsa habet intentionem superius descriptam, melior quidem per se quam virtualis et procuranda, distinguitur in intentionem exercitam seu directam et in intentionem reflexam. Illa prior adest, quoties aliquis cognoscens ritum ut sacramentum vel saltem ut ritum a christianis habitum pro religioso et sacro, eum sub hac cognitione et cum attentione administret, et non habeat virtualiter vel actualiter intentionem contrariam, nolendo scilicet hic et nunc facere quod facit Ecclesia, seu quod christiani huiusmodi ritu facere consueverunt. Intentio reflexa est expressa et formalis elicita volito administrandi ritum ut sacramentale, quae ut patet eo minus est necessaria, quod ex dictis ne exercita quidem actualis requiritur. De utraque Bellarminus ita habet l. I. c. 27. « *Actualis intentio* dicitur, quando minister actu

habet talem intentionem (saltem faciendi quod facit Ecclesia, iuxta superius declarata), quae quidem actualis intentio non requirit, ut quidam scrupulosi faciunt, ut dicamus ore aut corde illa formalia verba: *intendo hoc facere, aut volo hoc facere*; sed tantum requirit, ut homo sit praesens animo et attente faciat, quod facit; ista enim dicitur intention in actu exercito et, ut diximus, non necessario requiritur, » cum sufficiat intention virtualis.

Distinguunt post Scotum adhuc intentionem *habitualis*, et huic addunt *interpretativam*. *Habitualis* dicunt promptitudinem et facilitatem acquisitam (et idem foret, si esset ex habitu infuso) ad actus aliquos edendos. Ita si quis ex tali inclinatione absque ulla deliberatione et attentione materialiter poneret ritum externum, eum dicerent agere ex intentione habituali, eiusmodi, ut patet, posset habere etiam somnambulus. *Intentionem interpretativam* deinde multi appellant eam, quam homo reipsa nec habuit nec habet; haberet tamen, si aliquid aliud poneretur, e. g. si adverteret vel sciret aliud, quod reipsa ignorat (cf. s. Alphons. de Saer. in genere n. 15.). Alii dicunt, cum quis vult causam, ex qua sequitur effectus non tamen positus *actione humana*, hanc esse intentionem interpretativam effectus; ut si quis vult ebrietatem, in qua materialiter administratur est ritum sacramentale, sive id praeviderit aut etiam voluerit ante ebrietatem, sive non voluerit nec praeviderit (Suarez disp. XIII. sect. 3. et alii). Non indiget probatio, utramque hanc sic dictam intentionem habitualis aut interpretativam (utrovis sensu), cum revera intentio non sit, non sufficere ad valorem sacramenti. Sedulo tamen advertatur, apud scholasticos antiquiores, ut apud s. Thomam 3. q. 64. a. 8. ad 3, duplex solum esse membrum distinctionis, in intentionem scilicet *actualis* et *habitualis*, quo nomine intelligunt eam, quae postea dicta est *virtualis*; unde non sibi contradicunt Doctores, cum pro duplice diversa significacione nominis alii affirmant et alii negant *habitualis* intentionem sufficere. De his lege s. Alphons. de Saer. in gen. c. 2.

Scholion 2. Quaestiones aliquot de administratione baptismi a s. Augustino in ultima parte librorum de Baptismo

propositas l. VII. c. 53. absurde opponuntur, quasi iis sententia Protestantium iuvaretur. Quoniam vero etiam Serry et Drouinius huic capiti Augustini maxime fidunt ad suam probandam sententiam de sufficientia intentionis mere materialiter externum actum ponendi, de qua inferius dicemus, simul hoc loco Protestantibus et illis auctoribus catholicis respondebimus.

Quaestiones Augustini plures sunt. a) Utrum valide conferri possit baptismus ab eo, qui ipse non accepit? b) Utrum valeat, si ille cui datur, « accipiat cum simulatione »; et hoc iterum num perinde sit, utrum accipiat « fallens, sicut in Ecclesia, vel in ea quae putatur Ecclesia; an iocans, sicut in mimo »? c) « Arbitremur aliquem etiam fallaciter dantem, cum et tradens et accipiens fallaciter agant in ipsa unitate catholica, utrum hoc magis baptismus sit acceptandum, an illud quod in mimo datur, si quis existat, qui fideliter subito commotus accipiat?... Si enim nihil interest ad integratatem sacramenti in ipsa catholica, utrum id aliqui fallaciter an veraciter agant, cum tamen hoc idem utrique agant; cur extra intersit non video, quando ille qui accipit, non simulatione palliatus sed religione mutatus est. An plus valent ad confirmandum sacramentum illi veraces, inter quos agitur, quam ad frustrandum illi fallaces, a quibus agitur et in quibus agitur? Et tamen si postea prodatur, nemo repetit; sed aut excommunicatione punitur illa simulatio aut poenitentia sanatur. »

In responsione s. Doctor in primis statuit catholicum principium. « Nobis tutum est, in ea (in eas quaestiones) non progredi aliqua temeritate sententiae, quae nullo in catholicis regionali Concilio coepit, nullo plenario terminata sunt; id autem fiducia securae vocis asserere, quod in gubernatione Domini Dei nostri et Salvatoris Iesu Christi universalis Ecclesiae consensione roboratum est ». Tum ad quaestiones ipsas respondet. a) Si in Concilio ubi talium rerum quaestio versaretur, constitutus esset, auditurum se libenter, quid alii Episcopi sentirent; interim si eo modo affectus esset, quo erat cum ista dictaret, se responsurum, « habere eos baptismum, qui ubicumque et a quibuscum-

que illud verbis evangelicis consecratum sine sua simulatione et cum aliqua fide accepissent, quamquam eis ad salutem spiritualem non prodesset, si charitate caruissent, qua catholicae insererentur Ecclesiae; si enim habeam, inquit (Apostolus), fidem, ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum ». b) « Iam praeteritis maiorum statutis » Augustinus non dubitat, « etiam illos habere baptismum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel ubi putatur esse Ecclesia ab eis, in quorum societate id accipitur. » c) Ubi totum ludicre et mimice et ioculariter ageretur, non audet quidquam vel tamquam probabile proponere de valore huiusmodi baptismi, sed putat « divinum iudicium per alieuius revelationis oraculum concordi oratione et impensis supplici devotione genitibus in Concilio implorandum fore ». Tum concludit: « quanto magis ergo nunc sine praeiudicio diligentioris inquisitionis vel maioris auctoritatis illud dixisse accipiens sum »!

Iam hac oratione, si spectetur principium Augustini, doctrina Protestantum tota convellitur; et eadem nihil iuvatur, si spectemus eius opinionem de intentione, seu potius eius dubitationes in quaestione nondum eo tempore ad liquidum deducta. Statuit Augustinus ut principium indubitatum, id esse credendum et tota fiducia securae vocis asserendum de necessaria vel non necessaria intentione, quod « universalis Ecclesiae consensione roboratum est; » idque solemnni definitione, si quae exstet, certo innotescere. Atqui universalis Ecclesiae consensus est ex multis iam saeculis solemnis etiam definitione manifestatus et robortus, necessariam esse saltem intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Ergo id tota fiducia securae vocis est asserendum. Porro nullatenus docet Augustinus, baptismum per iocum collatum esse validum, multoque minus docet, eius efficaciam a sola fide pendere suscipientis; sed fatetur, sibi de talis baptismi valore nondum constare, quia de hac re Ecclesiae professio nondum erat clare proposita, et ideo eliquationem quaestionis esse expectandam ab ipsa definitione Ecclesiae. Efficaciam autem sane tribuit ipsi sacramento